

ผลของการใช้ความเย็นและความร้อนต่อการอักเสบและความเจ็บปวด
ของแผลไฟไหม้ในมารดาหลังคลอด

ทิพย์วรรณ จันทรมณี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การผดุงครรภ์ขั้นสูง)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2557

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ผลของการใช้ความเย็นและความร้อนต่อการอักเสบและความเจ็บปวดของแผลฝีเย็บในมารดาหลังคลอด
EFFECTS OF COOLING AND HEAT APPLICATION ON PERINEAL INFLAMMATION AND PAIN IN
POSTPARTUM MOTHERS

ทิพย์วรรณ จันทร์มณี 5236545 NSAM/M

พย.ม. (การศุภครรภ์ขั้นสูง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ฉวีวรรณ อยู่สำราญ, Ph.D. (NURSING), เอมพร รตินทร, Ph.D. (NURSING),
วรรณภา พาทูวัฒนกร, Ph.D. (NURSING)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ความเย็นและความร้อนต่อการอักเสบและความเจ็บปวดของแผลฝีเย็บในมารดาหลังคลอด ทำการศึกษาในมารดาหลังคลอดครรภ์แรกที่คลอดปกติทางช่องคลอด ได้รับการตัดฝีเย็บและมีแผลฝีเย็บระดับ 2 ที่มารับบริการในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ จ.ปทุมธานี จำนวน 60 ราย ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำนวนกลุ่มละ 30 รายเท่ากัน กลุ่มทดลองได้รับการประคบแผลฝีเย็บด้วยแผ่นเจลชนิดเย็น 2 ครั้งห่างกัน 6 ชั่วโมง เริ่มประคบทันทีหลังเข็มนสอดแฉมแผลฝีเย็บเสร็จและดูแลต่อเนื่องโดยการแช่แผลฝีเย็บในน้ำอุ่น 2 ครั้งห่างกัน 6 ชั่วโมง ภายหลังจาก 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอดร่วมกับการพยาบาลตามปกติ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติเพียงอย่างเดียว โดยทำการศึกษาในกลุ่มควบคุมให้เสร็จสิ้น 30 รายก่อน แล้วจึงจับคู่ผู้เย็บแผลในกลุ่มทดลองให้ตรงกับกลุ่มควบคุมเป็นคู่ๆ จนครบ 30 รายเท่ากัน ประเมินความเจ็บปวดแผลฝีเย็บโดยใช้แบบประเมินระดับความเจ็บปวดแผลฝีเย็บ (Visual analog scale and Numerical rating scale 0-10) และประเมินการอักเสบของแผลฝีเย็บโดยใช้แบบประเมินลักษณะแผลฝีเย็บหลังคลอด (REEDA Scale) รวม 3 ครั้ง ได้แก่ หลังเข็มนสอดเสร็จทันทีที่ห้องคลอด และที่ 24 ชั่วโมงและ 48 ชั่วโมงหลังคลอดที่หอผู้ป่วยหลังคลอด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบข้อมูลด้วยสถิติฟิชเชอร์ สถิติไคสแควร์ สถิติทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า มารดาในกลุ่มทดลองที่ได้รับความเย็นและความร้อนร่วมกับการพยาบาลตามปกติมีคะแนนเฉลี่ยลักษณะแผลฝีเย็บที่ 24 ชั่วโมงและที่ 48 ชั่วโมงหลังคลอดต่ำกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการพยาบาลตามปกติเพียงอย่างเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ ($F = 10.64$) และ $p < .001$ ($F = 8.14$) ตามลำดับ แต่มีคะแนนเฉลี่ยความเจ็บปวดแผลฝีเย็บที่ 24 ชั่วโมงและที่ 48 ชั่วโมงหลังคลอดต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.60$, $p > .05$ และ $F = 1.81$, $p > .05$ ตามลำดับ)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการใช้ความเย็นและความร้อนในระยะ 48 ชั่วโมงแรกหลังคลอดเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถลดการอักเสบของแผลฝีเย็บในมารดาหลังคลอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรนำมาใช้ในการดูแลมารดาหลังคลอดที่ได้รับการตัดฝีเย็บทุกราย

คำสำคัญ: ความเย็น/ ความร้อน/ การอักเสบ/ ความเจ็บปวด/ มารดาหลังคลอด

178 หน้า

EFFECTS OF COOLING AND HEAT APPLICATION ON PERINEAL INFLAMMATION AND PAIN IN POSTPARTUM MOTHERS

TIPPAWAN JANMANEE 5236545 NSAM/M

M.N.S. (ADVANCED MIDWIFERY)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: CHAWEEWAN YUSAMRAN, Ph.D. (NURSING), AMEPORN RATINTHORN, Ph.D. (NURSING), WANNA PHAHUWATANAKORN, Ph.D. (NURSING)

ABSTRACT

This quasi-experimental research aimed at studying the effects of cooling and heat application on perineal inflammation and pain in postpartum mothers. The study was conducted in 60 primiparous postpartum mothers who gave birth vaginally with episiotomy, perineum 2nd degree tear at Thammasat University Hospital. The subjects were divided into two groups, an experimental and a control group with 30 members each. The experimental group received perineal wound compresses with the Cooling gel pack pads twice, six hours apart. The compresses were applied immediately after perineorrhaphy, and after 24 hours after childbirth, they received a hot sitz bath twice, at six hour intervals together with routine care. The control group received routine care only. The study was first conducted in 30 members of the control group before pairing samples from the experimental group with the health care personnel who sutured the perineal wound until 30 pairs were obtained. Perineal wound pain levels were assessed by using the Visual analog scale and Numerical rating scale 0-10 and perineal inflammation were assessed by using the REEDA Scale three times: immediately after stitching wounds in the delivery room, at 24 hours and at 48 hours after childbirth at the postpartum ward. The data were analyzed by distribution frequency, percentage, mean and standard deviation values and compared by using Fisher's exact test, Chi-square test, Independent t-test and Analysis of Covariance.

According to the findings, the mothers in the experimental group who received cooling and heat application with routine care had mean perineal wound characteristics scores at 24 hours and 48 hours after childbirth lower than the control group which received routine care only, with statistical significance at $p < .001$ ($F = 10.64$) and $p < .001$ ($F = 8.14$) respectively. However, the mothers in the experimental group had mean perineal wound pain scores at 24 hours and 48 hours after childbirth lower than the control group with no statistical significance ($F = 1.60$, $p > .05$ and $F = 1.81$, $p > .05$, respectively).

The findings revealed that using cooling and heat applications during the first 48 hours after childbirth is capable of effectively reducing perineal inflammation in postpartum mothers. The knowledge obtained should be used in all postpartum mothers who undergo episiotomy.

KEY WORDS: COOLING APPLICATION/ HEAT APPLICATION/ PERINEAL INFLAMMATION/ PERINEAL PAIN/ POSTPARTUM MOTHERS

178 pages